

Causeri over Hurups udvikling

Af Christian Baun, Hurup

Fredag den 25. marts 2011 afholdt biblioteket en fortællecafé - Cafeén var en del af Ordkraft, som var et møde mellem forfattere, formidlere og læsere på Nordkraft i Aalborg nogle dage i marts måned.

Alle stole, til sidste plads, var besat i læsesalen da Carsten Klitø, Boddum, Signe Enevoldsen, Svankjær, Annette Sohn, Heltborg, Christian Baun, Hurup, Uggi Larsen, Vestervig, og Hans E. Nørgaard, Agger, fortalte historier til eftertanke, og salen morede sig over anekdoter om markante personligheder fra egnen og muntre historier om fortællernes egne liv.

Det var en succes, som biblioteket agter at gentage.

Biblioteket

På opfordring i forbindelse med et indlæg på Hurup Bibliotek ved Fortællecafeen vil jeg skrive lidt ud fra mine stikord.

Efter den almindelige opfattelse er Hurup en ny by, men da der skulle bygges en ny skole sidst i 1960'erne fandt man i en såkaldt byhøj 36 tomter, som var fra romersk jernalder ca. 300-400 år før Kristi fødsel. Så der var altså en tidlig bosætning i Hurup, men det var tilsyneladende fattige folk, for man fandt kun én jernspydspids og lidt potteskår.

Inden Landstinget i ca. 1880 vedtog, at den vestjyske jernbane skulle forlænges fra Struer til Thisted, var der kun ganske få huse og kun lige nogle stier i heden i retningen øst-vest og nord-syd som krydsedes, og bækken fra Ashøje løb ned, der hvor Bredgade nu ligger. Et trafikalt knudepunkt kunne man vel ikke ligefrem kalde det. Det var i første omgang meningen, at banen skulle gå over Vestervig, som jo var et rigtigt bysamfund, men der skete brud i forhandlingerne med det daværende sogneråd med sagfører Abildhauge i spidsen. Striden stod så

vidt jeg ved om økonomisk deltagelse ved opførelsen af en stationsbygning. Afslaget på dette kom vist som en lettelse for planlæggerne, idet man slap for at skulle op over bakkerne nede fra draget, som ville være svære at forcere for den tids lokomotiver.

Den 20. april 1882 blev jernbanen indviet med masser af festivitas, og de prominente personer skulle selvfølgelig med på turen til Thisted, bl. a. min oldemor og oldefar. Han var mangeårig sognefoged og aktiv i lokalsamfundet.

De var et par kraftige gårdmandsfolk, og da min oldemor skulle prøve at komme ind i toget sad hun fast, men de fik hende vrikket løs og kanter ind, så hun fik også turen med. Hurup Kro, det senere Hurup Missionshotel og nuværende Hotel Thinggaard, var blevet bygget lige overfor stationsbygningen af Johs. Nyboe, Koldby. Dermed blev året 1882 starten på et rigtigt bysamfund, som startede med en halv snes fremsynede håndværkere, der nedsatte sig i små huse. Konkurrencen fra de omkringliggende stationsbyer var hård, men deres slagord skulle have været: "vi er kommet for at blive, ikke for at vige".

De var fattige og nøjsomme bl. a. stangede de ål i lergraven, der hvor Ydes Boligmontering nu ligger, som min oldefar Anders Dahlgaard Baun i 1889 solgte til "Gæstehjem", senere Hurup Hotel. Det var også det år, Hurup Håndværker- og Borgerforening stiftedes, som derefter var initiativtager til en mængde aktiviteter til gavn for Hurup. Der blev sagt, at sognet var så fattigt, at det hverken kunne føde præst eller degn.

Milepæle i Hurups historie

1891 startede Hurup Brugsforening med detailhandel og grovvarer. Jeg husker fra min barndom for 60 år siden de fantastiske juleudstillinger, den havde.

1892 etablerede Læge Henrik Kjær sig i Bredgade.

1895 stiftedes Thylands Bank, der hvor Danske Bank ligger nu. Min oldefar var med i den første bestyrelse.

1896 startede man Hurup Private Mellem- og Realskole, som i 1916 blev overtaget af Ingvar Hansen. Han var efter min mening en stor personlighed og ledede med fast og sparsomelig hånd på trods af, at det ikke altid var lige nemt at skaffe kvalificerede lærere.

1897 blev Andelsmejeriet Frem etableret i Nørregade, og det blev hurtigt en efter forholdene stor arbejdsplads.

1898 kom Hurup Jernstøberi til, hvor der også fremstilledes møller, som solgtes over hele landet.

1903 stiftedes Hurup Idrætsforening.

1906 så Hurup Kommuneskole dagens lys. Det var den åbne bæk fra Ashøje, der var skoleskel, børn nord for bækken gik i Hurup Skole, og børn syd for bækken skulle gå i Refs Forskole. På grund af uenighed om skoleskellet

dannedes en friskole på gården Aldershvile på Kirkevej.

1908 kom Hurup Apotek.

1909 blev der etableret fælles vandværk, der blev bygget posthus, og det første closet i Thy kom i brug.

1910 opstod Thylands Avis, som blev og stadig er en livsnerve for handelen i Sydthy.

1913 blev der taget initiativ til Thys første dieseldrevne elektricitetsværk.

1920 kom politistationen til.

1924 byggede man Teknisk Skole i Søndergade, som i dag er bibliotek.

Så kom der en lidt stille periode på 10 år, men så blev Sydthy Svineslagteri stiftet d. 31-12-1929 med start d. 5-1-1931 og blev hurtigt byens største arbejdsplads.

1931 var også året, hvor det første svømmebassin i Thy blev indviet. Det lå i Nygade, der hvor Y-Mens Club nu har til huse.

1933 blev Teknisk Skole udvidet til også at omfatte handelsskole.

1939 startede Carl Thøgersen madras-

Bredgade i Hurup før gågaden blev etableret

To af byens hædersmænd. Sagfører N. O. Lyngs overrækker på vegne af Hurup Håndværker- og Borgerforening prisen som »Årets Møller« til fabrikant Johannes Klausen i 1973

produktion, som senere markedsførtes som HUMA og blev en betydelig arbejdsplads.

1941 etablerede skotøjshandler N. K. Pedersen fabrik først i Bredgade bag butikken, og senere byggede han fabrik på Grønnevej.

Under krigen var pengene små, snakken gik på, hvis der kom en tikroneseddel til byen, ville den inden aften ende i kassen hos "Bette Bach", som var byens driftige isenkræmmer med et meget alsidigt udvalg efter datidens forhold.

Under krigen og nogen tid efter var det lidt småt med større initiativer, men i 1958 gik man i gang med at grave rør ned til Thys første fjernvarmeanlæg.

1959 startedes Hurup Cykel Ring den første cykelklub i Thy.

1965 blev der bygget en fin ny kommuneskole og svømmehal. Hurup Hallen blev bygget med frivillig arbejdskraft, og byggeudgifterne var ca. 1,3 mill. kr.

Hurup Handelsstandsforening blev udskilt fra Hurup Håndværker- og Borgerforening.

Undertegnede kom tilbage til Hurup i 1968 efter at have boet i Vodskov og Sorø og åbnede vores 40 m² butik med herre- og drengetøj.

Byen skulle også gerne markere sig ved hovedvejen, derfor blev det besluttet, at der skulle stå et kunstværk. Man valgte Kunstneren Erik Nyholm, hvis hovedværk det er. Søjlen blev indviet i 1983.

Der er faktisk også bygget to ridehaller ved frivillig arbejdskraft, selv om der var meget kraftig politisk modstand.

I mange år var der om vinteren (dengang vi havde sne) opsat et skitræk på Ashøje til stor fornøjelse for børn og voksne. Det var et af de første i Danmark.

Gågaden blev til i 1990 i forbindelse med nedlæggelse af nyt kloaksystem, det blev faktisk den første gågade i Danmark i så lille en by. I dag grundlaget for de mange handelsaktiviteter, men den kostede også dels mange penge og 5 års forarbejde.

I de senere år har vi virkelig fået store fabrik-

ker i byen, og styrken ved dem er, som jeg ser det, at de er startet i det små af lokale seriøse folk.

Senest er den nye svømmehal med wellness kommet til.

Golfbanen blev indviet i 2009 med 18 huller, også et stort projekt efter Hurups størrelse. Den krævede 6 års forarbejde, hvilket bekræfter min opfattelse og erfaring af, at for Hurups borgere er der ingenting, der ikke kan lade sig gøre. Vi går i gang og er stadig nybyggere på mange fronter. Derfor ser jeg også positivt på fremtiden, for den gamle mentalitet blomstrer, og kunder og opland er loyale over for Hurup og Sydthy.

Jeg vil runde denne hurtige gennemgang af noget af Hurups historie af med landbrugskon-

sulent Jens Foldagers vise ord og undskyldte, hvis der er noget, jeg har overset.

*En by er kun, hvad
borgerne gør den til.
Ja, kun hvad de har evne,
og ideer til,
så hvis du har evner,
lidt tid og lyst,
så kom under fanerne,
og tag en dyst,
der vil altid være
problemer nok,
som kan løses af den rigtige flok,
hold optimismen oppe,
det må man aldrig
forledes til at droppe.*

Cykkeløb i Hurups gader, 1960, arrangeret af Hurup Cykelring